

A civil tudomány tíz alapelve

A civil (vagy másnéven közösségi) tudomány fogalma a legkülönbözőbb kutatási helyzetek és tudományterületek számára is rugalmasan igazítható és alkalmazható. A civil tudomány jó gyakorlatait megalapozó alábbi alapelveket az Európai Civil Tudomány Egyesületének (European Citizen Science Association) a legjobb civil tudományos gyakorlatok megosztását és kapacitásépítést szolgáló munkacsoportja alakította ki az egyesület tagjainak hozzájárulásával a londoni Természettudományi Múzeum vezetésével. A magyar nyelvű fordítását az egyesület magyarországi tagszervezete, az Environmental Social Science Research Group - ESSRG részéről Balázs Bálint végezte.

- 1. A civil (közösségi) tudományos projektek az állampolgárokat cselekvő módon vonják be olyan tudományos tevékenységekbe, amelyekből új tudás vagy tudományos megértés születik.** Az állampolgárok többféle szerepben vehetnek részt civil tudományos projekteken: hozzájárulásukkal, együttműködésükkel, projektvezetési tapasztalataikkal vagy bármely egyéb értelmes szerepet vállalva.
- 2. A projektek valós tudományos eredményt hoznak.** Például: egy tudományos kutatási kérdésre adnak választ vagy természetvédelmi beavatkozást, gazdálkodási, környezetpolitikai döntést alapoznak meg.
- 3. A tudósok és az állampolgárok egyaránt hasznot húznak a részvételből.** Az előnyök között említhető a kutatási eredmények publikációja, a tanulási lehetőségek, a kutatás élvezete, társadalmi hasznai és az eredmények iránti elégedettség – például egy helyi, országos vagy nemzetközi probléma kutatásán keresztül a szakpolitika jobbítása.
- 4. A civil kutatás résztvevői a projektek teljes folyamatában részt vállalhatnak** - a kutatási kérdések és a módszertan kialakításától, az adatgyűjtés és -elemzés megszervezésén át, az eredmények nyilvános kommunikációjáig.
- 5. A civil tudomány résztvevői érdemi visszajelzést kapnak a projektről.** Például az adataik felhasználásáról, vagy a projektek kutatási, szakpolitikai és társadalmi szintű eredményeiről.
- 6. A civil tudomány a kutatómódszertani megközelítések sorába illeszkedik, s a többihez hasonlóan megvannak a korlátai és elfogultságai, amelyeket a kutatás során figyelembe kell venni és ellenőrzés alatt kell tartani.** A hagyományos kutatási megközelítésekhez képest a civil tudomány lehetőséget teremt a magasabb szintű társadalmi részvételre és a tudomány demokratizálására.
- 7. A civil tudományos projektek adatai és meta-adatai nyilvánosan elérhetők, és - amennyiben lehetséges - a kutatási eredményeket térítésmentesen hozzáférhetővé is teszik.** Az adatok megosztása a projekt közben vagy a projekt végén történhet, hacsak ezt nem akadályozzák adatbiztonsági és személyes adatokkal kapcsolatos szabályok.
- 8. A civil tudományos projektek résztvevőit köszönetnyilvánítás illeti meg a projekt eredményeinek közzétételkor és a tudományos publikációkban.**
- 9. A civil tudományt a tudományos eredmények, az adatok minősége, a résztvevők tapasztalatai valamint a tágabb társadalmi és szakpolitikai hatásuk alapján kell értékelni.**
- 10. A civil tudományos projektek vezetői jogi és kutatás-etikai kérdéseket is figyelembe vesznek - például a szerzői jog, a szellemi tulajdon, az adatmegosztás, a bizalmas adatkezelés, vagy a projektek környezeti hatása tekintetében.**